

27. Risicobeheersing en verzekeringen

Bij het werken in en om de kerk ontstaan risico's. Het is belangrijk om de impact van schades, voortkomend uit mogelijke risico's, te beperken. Nog belangrijk is het voorkomen van risico's. In dit hoofdstuk wordt eerst risicobeheersing behandeld, gevolgd door mogelijke verzekeringen die door de VKB mede zijn ontwikkeld.

Risicobewustzijn

Het is voor de gemeente van belang om de verzekeringsbehoeften te onderzoeken, om daarmee in kaart te brengen waar er daadwerkelijk risico wordt genomen en het belang mogelijk wordt geschaad. Hiermee wordt het risicobewustzijn gestimuleerd. Dit risicobewustzijn is een invulling van de verantwoordelijkheid van de eigenaar of bestuurder van een kerk. Zo heeft de eigenaar van een kerkgebouw belang bij het behoud van het gebouw. De belanghebbende heeft er behoefte aan om het kerkgebouw te verzekeren voor het geval er schade ontstaat. De behoefte is dus gekoppeld aan een belang bij het behoud van een zaak. Mocht een zaak beschadigd raken, dan compenseert de verzekeringsuitkering het wegvallen van de zaak. Het financiële belang is daarmee veiliggesteld.

Een ander voorbeeld is de uitvoering van werkzaamheden voor vrijwilligers. Goedwillende vrijwilligers kunnen soms werkzaamheden verrichten met een hoog risico op letsel of andere schade. Bovendien kan schade ook ernstige impact hebben.

Risico's kunnen in kaart worden gebracht door een risico-inventarisatie uit te voeren. Zie hiervoor ook hoofdstuk 11 (De kerkrentmeester als werkgever van betaalde en onbetaalde medewerkers). Bij een inventarisatie worden de risico's opgespoord, geïnventariseerd en geanalyseerd. De mogelijke risico's zijn onder te verdelen in vijf categorieën:

- arbeidsrisico's
- materiële risico's
- continuïteitsrisico's
- financiële risico's
- aansprakelijkheidsrisico's

Na de uitvoering van een risico-inventarisatie dienen er maatregelen te worden geformuleerd en worden uitgevoerd om de vastgestelde risico's te beheersen. Ook dient er een kosten-batenanalyse te worden uitgevoerd. Tot slot moet vastgesteld worden in hoeverre de risico's moeten worden overgedragen aan een verzekeraar.

Als de risico's in kaart zijn gebracht, zijn er diverse keuzes met betrekking tot de risico's:

- risico's bewust nemen

- risico's voorkomen en/of beperken
- risico's verleggen (bijvoorbeeld naar huurder of overheid)
- risico's uitbesteden
- risico's overdragen

De gemaakte afweging is een momentopname, maar moet in de ideale situatie een continu proces zijn van risico's in kaart brengen en het kiezen van passende maatregelen.

Bij een uitgevoerde risico-inventarisatie ontstaat er een goed beeld van de risico's en de bijbehorende maatregelen. Het verdient aanbeveling om een risico-inventarisatie periodiek na te zien en, indien nodig, te actualiseren.

Verzekeren

Kerkelijke gemeenten hebben te maken met risico's, belangen van medewerkers en vrijwilligers en andere waardevolle zaken. Om die reden heeft Mercer Marsh Benefits speciaal voor de leden van de VKB collectieve verzekeringen ontwikkeld. Deze verzekeringen zijn afgestemd op de behoefte van kerkelijke gemeenten en zijn door hun collectieve karakter gunstig geprijsd.

De verzekeringsbehoefte ten aanzien van kerkelijke eigendommen van kerkelijke gemeenten en stichtingen komt voort uit de risico's die men loopt. Door zich te verzekeren voor deze risico's kan men ervoor zorgen dat er na een gedekte schade er een uitkering volgt waarmee men een nieuw, dan wel een vergelijkbaar object, voorwerp kan aanschaffen of waarmee schade wordt hersteld. Belangen zijn in verzekeringsopzicht dan ook meestal financiële risico's geworden. Oftewel, risico's die men loopt in het vermogen. Het begrip risico kan dan ook worden gelezen als 'kans op schade'. Een kerk- of stichtingsbestuur kan ook de afweging maken dat men de risico's aanvaardbaar vindt, door zich tegen deze risico's niet of beperkt te verzekeren.

Aansprakelijkheidsverzekering

De aansprakelijkheidsverzekering biedt, binnen de grenzen van de polisvoorwaarden, dekking voor de aansprakelijkheid van de verzekerde en haar medewerkers voor door hen veroorzaakte schade die voortvloeit uit werkzaamheden behorende bij een kerkelijke instantie overeenkomstig het bepaalde in ordinantie 11.

Verzekerd is, met verschillende verzekerde limieten, zowel de materiële schade (schade aan spullen) als de letselschade (schade aan de gezondheid van mensen), als schade anders dan materiële- of letselschade wanneer blijkt dat verzekerde volgens de wet aansprakelijk is.

Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering

De bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering beoogt het privévermogen van de bestuurder en toezichthouder van de kerkelijke gemeenschap te be-

schermen indien bij de bestuurder of toezichthouder een schadeclaim wordt ingediend voor onzorgvuldig bestuur. De bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering dekt de aansprakelijkheid van de verzekerde voor schade als gevolg van handelen of nalaten door bestuurder of toezichthouder.

Brandverzekering

De brandverzekering dekt niet alleen het risico van brand, maar bijvoorbeeld ook het risico van een explosie, blikseminslag en stormschade. De verzekering vergoedt de materiële schade aan gebouwen, aanstraalverlichting, grafmonumenten, urnenmuren en columbaria, bedrijfsuitrusting/inventaris en goederen, inclusief orgels, audio- en videoapparatuur, antiek en overige zaken met een zeldzaamheidswaarde. Verder kan dekking geboden worden voor immateriële (gevolg) schade zoals exploitatiekosten dan wel bedrijfschade en huurderiving.

Cyberrisks

Een steeds groter deel van het leven speelt zich af in een digitale wereld. Internet, computers en mobiele telefoons zijn niet meer weg te denken uit de huidige samenleving. Veel bedrijven en instellingen kunnen niet meer zonder en steeds meer wordt er aan elkaar gekoppeld. Deze digitale wereld brengt digitale risico's met zich mee; er zijn digitale inbrekers (hackers) die computers van anderen binnen proberen te dringen. De motieven hiervoor kunnen verschillen: voor de eer, voor het geld, voor informatie of om zich politiek of religieus te uiten. De schade voor de kerkelijke gemeente kan bestaan uit kosten om de gegevens te reconstrueren, het virus te verwijderen, of bijvoorbeeld de extra belkosten van een gehackte telefooncentrale. Er zijn voldoende verzekeringsmogelijkheden voor nagenoeg alle virtuele risico's.

Fraude en geld

De fraude- en geldverzekering beoogt de verzekerde schadeloos te stellen bij verlies van geld en/of geldwaardig papier bij diefstal, inbraak, overval tijdens transport en frauduleuze handelingen gepleegd door vrijwilligers en/of personeel dat in dienst is bij verzekerde.

Rechtsbijstandsverzekering

De rechtsbijstandsverzekering heeft ten doel de verzekerde van juridisch advies te voorzien of juridische bijstand te verlenen bij zaken die verband houden met de uitoefening van taken van de colleges van kerkrentmeesters. Indien een redelijke kans op succes bestaat en het belang tenminste € 225,00 bedraagt, verstrekt de maatschappij juridisch advies ter voorkoming of oplossing van een (dreigend) geschil en behartigt de juridische belangen van verzekerde door onder andere het voeren van verweer en het geldend maken van vorderingen.

Ongevallenverzekering

De ongevallenverzekering is een verzekering voor ambtsdragers, personeel, vrijwilligers, functionarissen en predikanten. Deze verzekering keert een bedrag uit als de verzekerde overlijdt of blijvend invalide wordt door een ongeval.

Vervangingsverzekering

In geval van arbeidsongeschiktheid van een predikant kan het voorkomen dat een gemeente extra kosten moet maken om in de vervanging te voorzien. De vervangingsverzekering voorziet erin dat de gemeenten in zo'n situatie gedurende maximaal twee jaar een geldelijke uitkering ontvangen.

Verzuimverzekering

Wanneer een werknemer ziek wordt, is er de verplichting om gedurende twee jaar tenminste 70% van het salaris door te betalen. Dit financiële risico kan worden afgedekt met de ziekteverzuimverzekering.

Werkgeversaansprakelijkheid

Een kerkelijke gemeente kan, als werkgever, worden aangesproken voor schade die vrijwilligers lijden als gevolg van een verkeersongeval tijdens werktijd. Claims voor letselschade en inkomstenderving kunnen zeer omvangrijk zijn. Een aansprakelijkheidsverzekering voor bedrijven (AVB) biedt voor schades die zijn ontstaan tijdens het gebruik van een motorrijtuig geen dekking en een ongevallenverzekering biedt uitsluitend dekking voor schade als gevolg van blijvende invaliditeit of overlijden.

De verzekering werkgeversaansprakelijkheid biedt een dekking die specifiek is afgestemd op de schades die werknemers en andere medewerkers kunnen lijden tijdens verkeersdeelname in de uitoefening van de werkzaamheden. Deze verzekering kan uitgebreid worden met een dekking voor schade die buiten de verkeerssfeer plaatsvinden, zoals een uitje met de kerkelijke gemeente. Denk hierbij bijvoorbeeld aan schade die niet (volledig) door de zorgverzekering wordt vergoed, inkomstenderving en schade aan kleding en sierraden.

WGA-gatverzekering

De wetgeving bij arbeidsongeschiktheid, vastgelegd in de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA), is erop gericht de arbeidsparticipatie van werknemers te stimuleren. Als een werknemer ziek thuis komt te zitten, bepaalt het UWV na twee jaar in welke mate de werknemer nog inkomen uit arbeid kan verdienen. Afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid, kan de werknemer terechtkomen in de regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA).

In nagenoeg alle gevallen leidt meer werken tot een hoger inkomen. Indien een werknemer niet voldoende kan werken, kan de wetgeving aanzienlij-

ke gevolgen hebben voor het inkomen. De WGA-gatverzekering voorziet in een aanvulling voor werknemers die een WGA-uitkering ontvangen en niet voldoende kunnen werken. De verzekering biedt een dekking van 70% van het laatstverdiende (gemaximeerde) inkomen waarbij rekening wordt gehouden met het arbeidsongeschiktheidspercentage. Zo wordt voorkomen dat deze werknemer fors in inkomen terugvalt.

Het verzekeren van gebouwen

De gebouwen dienen in principe op basis van herbouwwaarde verzekerd te zijn, zodat elke schade geheel kan worden vergoed. Nieuwbouw en ingrijpende verbouwingen beïnvloeden in het algemeen de herbouwwaarde, zodat in die gevallen de verzekerde sommen dienen te worden aangepast. Wijzigingen in de herbouwwaarde door een stijging van de bouwkosten kunnen worden opgevangen door een indexclausule in de polis.

De in de gebouwen aanwezige goederen (inventaris) dienen in principe op basis van nieuwwaarde te worden verzekerd, dat is immers het bedrag dat nodig is om de verzekerde goederen nieuw aan te schaffen. Grote uitbreidingen van de inventaris geven aanleiding tot aanpassing van de verzekerde sommen. Via de indexclausule in de polis worden prijsstijgingen opgevangen.

Kerkrentmeesters dienen regelmatig na te gaan of de verzekerde sommen voldoende zijn. Daarom zou het goed zijn op een vaste datum, bijvoorbeeld op de eerste vergadering van elk kalenderjaar, de hoogte van de verzekering van de gebouwen en inventarissen, waarover het college van kerkrentmeesters het beheer heeft, tot een vast agendapunt te maken.

Voor grote en/of monumentale kerkgebouwen met een hoge herbouwwaarde kan verzekeren met de zogeheten vorkclausule interessant zijn. Er wordt dan verzekerd voor een overeengekomen maximumbedrag (bijvoorbeeld 40% van de herbouwwaarde). Elke schade wordt volledig vergoed tot maximaal het verzekerde bedrag. Het verzekerde bedrag wordt veelal zodanig gekozen dat men na een calamiteit met dat bedrag een kleiner en efficiënter gebouw kan plaatsen. Zo vindt er een aanzienlijke premiebesparing plaats, terwijl er een adequate verzekeringsdekking wordt geboden.

Naast de VKB-verzekeringen die via Mercer en Marsh worden aangeboden, is ook Donatus een bekende verzekeraar voor kerken.

Keuzes maken

Het aanbod aan verzekeringen is zeer divers. Er zullen daarom keuzes gemaakt moeten worden. Verzekert men wel of niet het glas mee, of wordt gekozen voor een uitgebreide dekking met of zonder een eigen risico. Wordt gekozen voor een verzuimverzekering met een lange of een korte wachttijd. Door bewust keuzes te maken komt men niet voor onverwachte verrassingen te staan. Ook is het van belang om regelmatig te controleren

of de gekozen verzekeringen en bijbehorende voorwaarden nog past bij de huidige situatie van de gemeente. Het is een teleurstelling als blijkt dat de aansprakelijkheidsverzekering onvoldoende dekking biedt, doordat er activiteiten plaatsvinden die niet zijn opgenomen in de omschrijving op de polis. Dat is ook het geval als blijkt dat er een verzekering ontbreekt in het verzekeringspakket. Bijvoorbeeld een rechtsbijstandverzekering of een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering.

Meer informatie:

- VKB-verzekeringen: <https://kerkrentmeester.nl/verzekeringen/vkb-verzekeringen-homepage>
- Kerkgebouwenverzekeraar Donatus: <https://www.donatus.nl/>
- VKB-verzekeringsportaal

Via het VKB-verzekeringsportaal kunnen er VKB-verzekeringen worden beheerd, zoals wijzigingen doorgeven, recent gemelde en historische schades bekijken, premies berekenen en offertes aanvragen. Om gebruik te kunnen maken van het VKB-verzekeringsportaal dient een account aangemaakt te worden via het portaal. Het portaal is te bereiken via https://rmza.marsh.com/connect_vkb/